ARAZİ YÖNETİMİ KAPSAMINDA KORUMA ANLAYIŞI VE SİT ALANI MÜLKİYETİNDEKİ VERİ YETERSİZLİĞİ

Ayhan GÖKTEPE[1], Lütfi YALÇIN[2]

[1]Selçuk Üniversitesi Teknik Bilimler MYO, Konya, agoktepe@selcuk.edu.tr
[2]Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü,Konya, ltfyalcin@outlook.com

ÖZET

Toprak, bir ülkenin hazinesidir. Bir ülkenin gerçek hazinesi ise elindeki kentsel ve kırsal alanlardaki topraklarını en verimli bir şekilde kullanmasıdır. Bu sebeple etkili bir arazi yönetimi anlayışını benimsemek gerekir. Ülkemizde arazi yönetiminin dinamik yapıya erişebilmesi için sınırlarımız içinde bulunan topraklarımızın (kırsal, kentsel,doğal – kültürel sit alanları, çevresel unsurlar vb.) mülkiyeti ve sınırlandırma haritalarının oluşturulması gerekir. İlk kadastrosunun çoğunu gerçekleştirmiş bir ülke olan Türkiye'de hala sit alanlarındaki belirsizlikler sürmektedir. Bu belirsizliklerde belki de ileride olacak ikinci, üçüncü kadastroyu ya da yapılabilecek toprak reformlarını etkileyecektir. Bunun olmaması için çözüm ve önerilen olması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Arazi Yönetimi, Sit, Kadastro, Toprak Reformu

PROTECTİON CONCEPT IN LAND MANAGEMENT AND LACK OF DATA ON PROTECTED AREA OF TENURE

ABSTRACT

Land is a country's treasure. A real treasure of a country is the most efficient usage of its own soil in both rural and urban areas so that adoption of an effective way of land management is necessary. In order for land management in our country to reach the dynamic patterns, it necessitates not only the the creation of the grading map but also the possession of soils (rural, urban, natural, cultural protected area, environmental factors) within the borders of our country. In Turkey, a country which has carried out most of the annual cadaster, the uncertainty in protected areas continues still. Maybe this uncertainty can affect possible second and third cadasters or land reforms. Suggestions and solutions are must to prevent this.

Keywords: Land Management, Protected Area, Cadastre, Land Reform

1.GİRİŞ

Geçmişinde köklü ve derin izler olan ülkemizde neredeyse her ilde ve ilçede kültür mirası eserler ve toprak parçaları bulunmaktadır. Coğrafi konumu itibariyle dünyanın merkezi diyebileceğimiz yerde bulunan ülkemizde Hatti, Akad, Asuri Lavi ve Hitit Uygarlıklarına ev sahipliği yapması, Anadolu'nun batı yakasında Lidyalılar ve Frigyalıların yaşaması, Roma İmparatorluğunun büyük yetkilerle İstanbul'da (Konstantin) Bizans İmparatorluğunun kurulması, Türk – İslam tarihi adına Selçuklu ve İlhanlıların olması, yakın tarihimiz itibariyle yaklaşık 700 yıl hüküm süren Osmanlı Devletinin bıraktığı doğal – kültürel eserler ülkemizin ne derece yaşayan bir konumunun olduğunun açıkça göstergesidir. Son olarak Türkiye

Cumhuriyet'inin kurulmasından çok seneler sonra koruma anlayışının oturması kültürümüzle iç içe olmadığımızın göstergesidir. Taşınır, taşınmaz malların elden gitmesi, gizlice ya da herhangi bahanelerle yurtdışına çıkarılması bizim tarihi anlamda ne durumda olduğumuzun bir göstergesidir. Bu durum itibariyle koruma yapısı ve anlayışı son zamanlarda gelişmiştir. Bu anlayışın geç zamanlara kalması kültür mirasına ve arazi yönetimine büyük derecede etkisi olmuştur. Teknolojinin hızla gelişmesi ve artan nüfus ile beraber ihmal ve liyakatsizliğin baş göstermesi verimli toprakların heba olmasına, doğal – kültürel sit alanlarının yok olmasına ve kentsel alanların düzensiz olarak gelişmesine sebep olmuştur.

İnsan ve arazi yaşamın idrak edebilmesi için birbiriyle devinimi olan iki unsurdur. İnsan varoluşuyla beraber toprakla buluşmuştur. Kullanımı varoluşuyla beraber başlamakta ve devam etmektedir. Bu nedenle arazi insanın etkisiyle anlık konumunu almaktadır. Sürdürülebilir bir arazi yönetimin olabilmesi içinde insanların araziyle gerekli ve yeterli sayıda bilgiye ihtiyacı olması gerekir.

Arazi bilgisi, politikası, yönetimi, idaresi ve kullanımı arasındaki bu ilişki, insanoğlu-arazi ilişkisinde olduğu gibi, dinamik bir yapıya sahiptir. Ülkelerin bu dinamizme ayak uydurabilmeleri için, arazi bilgisi yönetim şekillerini, arazi politikalarını, arazi yönetim ve idare sistemlerini ve arazi kullanımlarını belli zaman aralıklarında gözden geçirmeleri gerekmektedir. Bu zaman aralığı arazi politikaları gibi değişim ve gelişimin yavaş yaşandığı alanlarda uzun bir süreci kapsarken, arazi yönetimi ve özellikle de arazi idaresi gibi alanlarda daha kısa bir periyoda sahip olmaktadır. Arazi İdare Sistemleri (AİS)'i dinamik kılan sebepler arasında; bu sistemlerin hızlı teknolojik gelişmelerden doğrudan etkilenmesi, arazi politikalarının geliştirilmesi de dâhil olmak üzere tüm kamu ve özel sektör hizmetlerinde ihtiyaç duyulan arazi bilgilerinin temel kaynağı olması ve devletin vatandaşlara dahaetkinhizmet sunma isteği yer almaktadır. (Tran ve Grant,2005)

2.DÜNYADA ALAN KORUMA KAVRAMI VE ANLAYIŞI

2.1.Dünyada Koruma Kavramı

Dünya'da koruma kavramı anıtsal ve dini yapıların etkisiyle kiliseler tarafından başlamıştır. 1789 yılında Fransız İhtilali sırasında Fransa'da kentliler, burjuvalar egemen sınıf olan aristokratlar ve kiliseye karşı bir ihtilal başlatılmıştır. Egemen kesimin cezalandırılması ve onları temsil ettiği düşünülen yapıların yıkılması söz konusu olmuştur. Bu yıkımlardan sonra özellikle bakımsızlıktan ötürü, o dönemde yıkılması gündemde olan Notre Dam Katedraline, dikkat çekmek için Notre Dam'ın Kamburu gibi yapıtlar oluşturulmuş olup, bu yapıtların oluşturulmasıyla şato, saray gibi yapıtların korunması gerektiği konusunda fikirler yavaş yavaş gelişmeye başlamıştır. Rönesans öncesi ile Orta Çağ sonrası ara dönemde ise Violet Le Duc tarafından " restorasyon " kelimesi oraya çıkmıştır. (Alanyurt 2008)

2.2.Dünyadaki Koruma Yaklaşımı

Dünyadaki koruma anlayışı, ülkemize göre çok daha erken zamanlarda ve gelişmiş bir şekilde sağlanmaktadır. 18. yüzyılın sonlarına doğru gelişmeye başlayan ve özellikle batılı ülkelerde maddi olarak yeterlilik olması sebebiyle koruma alanlarını belirgin hale getirmiştir. 1877 yılında William Morris tarafından Eski Eserleri Koruma Derneği tarafından İngiltere'de yayınlanan manifesto sit alanları için restorasyon değil korumanın olası gerektiğini açılar niteliktedir. 1920'ler ve daha sonrasında İtalya'da restorasyon ve koruma alanlarının kamunun yetkilerinin artırılması ve bir sistem içerisinde ilerlemesi üzerinde çalışmalar yapılmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrası 1946'da UNESCO kurulmuş ve sonraki yıllarda oluşacak tahribatların olmaması temel öncelik olarak ele alınmıştır. 1972 yılında UNESCO tarafından " Dünya Miras Vakfı (WHF)" kurulmuş ve gerekli dünya üzerindeki gerekli alanlar koruma altına alınmıştır. 2003-2005 döneminde Avrupa Birliği tarafından yürütülen "AccesibilityProjects: SustainablePreservationand Enhancement of Urban SubsoilArchaeologicalRemains" (The APPEAR Project) arkeolojik kalıntıların anlaşılır ve etkileyici duruma getirilmesini sağlayan çalışmaların, arkeolojik kalıntıları koruma, bilimsel kullanım ve kentsel doku ile uyum çabalarıyla birlikte yürütülmesini desteklemeye yönelik bir planı önermektedir.(Aliefendioğlu2011)

Avrupa Birliği'ne üye çoğu ülkede çevre ile ilgili kanunlar mekânsal planlamayla ilişkili olarak düzenlenmiştir. Çevresel düzenlemeler, mekânsal plan-lama politikaları ve sistemleri üzerinde oldukça etkilidir. Çevresel koruma için özel politikalar ve yeni mekanizmalar yaratmak için AB, önemli politika alanları oluşturmaktadır. Örneğin Danimarka, İrlanda ve İngiltere'de çevresel düzenlemeler mevcut mekânsal planlama kanunlarına eklenmiştir. Bu ülkelerde alan kullanımı ve çevresel düzenlemelerin bir arada yürütüldüğü görülmektedir. Finlandiya, Yunanistan ve İtalya'da çevresel düzenlemelerin ayrı yasal düzenlemeler yoluyla tanımlanması gerektiği düşüncesiyle yapılaşma ve planlama birbirleri ile bağlantılı ancak ayrı yapılanmalar şeklinde düzenlenmiştir. Çevresel düzenlemeler ayrı ele alınmakta ve genellikle yapılaşma izinleri konusunda gerekli görülmektedir. (Akayve Akgün 2014)

Ülke Adı	**Çevre Koruma Alanında Özel Organizasyonlar**
Danimarka	Çevrenin korunması planlama sistemi içerisinde merkezi öneme sahiptir.
Fransa	Özel düzenleme gerektiren koruma alanları (kıyı ya da tarihi alanlar) için kapsamlı düzenlemeler mevcuttur.
İtalya	Çevresel korumaya yönelik düzenlemeleri geliştirmek için danışma birimleri mevcuttur.
Lüksemburg	Kamu kurumları için doğal ve yapay çevrenin korunması öncelikli alandır.
Hollanda	Planlama alanlarında çevresel korumayı ilgilendiren durumlarda koruma kararları alınmaktadır.
Portekiz	Bakanlıkların ilgili birimleri kıyı yönetimlerinden sorumludur. Aynı zamanda su yönetimi planlama öncelikli alandır.
İngiltere	Yarı özel ve gönüllü kuruluşlar yapı ve doğal mirasın korunmasından sorumludur.

Tablo 1: Bazı AB Ülkelerindeki Çevresel Düzenleme Yetkileri

2.3.Dünyadaki Koruma Alanları Örnekleri

Alan koruma modelleri ülkelere göre değişim göstermektedir. Örneğin, İngiltere'nin 14 milli parkı ülke yüzölçümünün % 10'unu oluşturmakta olup, parklarda; turizm, dinlence, ulaşım,

tarım ve balıkçılık önemli faaliyetlerdir. Bunlardan en büyüğü 30,30 hektar alana sahip olan Broads milli parkıdır. Park yönetimi, parkın doğal yaşamını korumak ve parkın doğal niteliklerinin halk tarafından bilinmesine çalışmakla görevlidir. Parkta; yürüyüş, balık tutmak, kus gözlemlemek, bisiklet kullanmak, kano yolculuğu park ziyaretçilerinin katılabileceği faaliyetlerdendir. ABD'nin Wyoming Eyaleti'ndeki Yellow Stone Milli Parkı yüzölçümü 850.000 hektarı asmakta ve 1978 yılında UNESCO tarafından Dünya Mirası olarak kabul edilmiştir. Parkta; bot kiralama, kamp yapma, ziyaretçilere hizmet veren istasyonlar, kitap satan dükkânlar, posta ofisleri, konaklama merkezleri bulunmakta, ata binme, kıs aylarında kar yürüyüşleri, kar arabalarıyla gezinti, kayak, yaban yasam turları gibi çeşitli faaliyetler yapmaktadır. Parkın yönetimi ABD İçişleri Bakanlığı Ulusal Milli Park Hizmeti (NPS) tarafından yürütülmektedir (AliEfendioğlu ve Tanrıvermiş 2011).

İtalya'da Roma'nın güneyinde 50.000 hektar arazi üzerindeki Abruzzo Milli Parkı'nda; mutlak koruma alanları, tarım bölgeleri, tampon bölgeler, turistlerin girebileceği bölge ve güzergâhlar bulunmakta, mutlak korunan alanlarının önemli bir kısmı köylülerin mülkiyetindeki arazilerden oluşmakta ve söz konusu araziler devlet tarafından koruma altına alındığından, maliklere yıllık 500.000 Euro kira ödenmektedir. Avusturya'daki HoheTauern, Alpler 'in en büyük milli parkı olup, toplam alanı 181.500 hektardır. Parkta yürüyüş ve araç güzergâhları belirlenmiş, park yönetimi tur ve pazarlama şirketleri kurarak turizm faaliyetlerinden gelir elde etmekte ve kendi giderleri için fon yaratmaktadır. İspanya'nın Balear Adaları'ndan biri olan Minorka tamamen milli park olarak koruma altına alınmıştır. Geleneksel koruma alanlarından farklı olarak parktauluslararası havaalanı, 90.000 yatak, bir ticari liman, kasabalar ve turizm merkezleri bulunmaktadır. Adada geleneksel tarım dengeli bir şekilde sürdürülmektedir. 2002 yılından bu yana adada konaklayan yabancı ziyaretçilerden günlük 1 Euro çevre vergisi alınmakta, birçok bölgede kamping ve tekne demirleme yasaklanmış, doğal yapının izlenmesi için daimi bilimsel komisyon kurulmuştur. Bunlar, milli parkların yönetimine ilişkin başarılı örneklerden bazılarıdır (Yücel 2007). Ancak, Türkiye'de korunan alanların yönetimi ya da milli park yönetimi anlamında bu örneklerin bir benzerine rastlamak henüz mümkün olamamaktadır. (AliEfendioğlu ve Tanrıvermiş 2011).

3.TÜRKİYEDE ALAN KORUMA VE ARAÇLARI

3.1.Yasal Çerçeve İçinde Koruma Kavramı

1983 yılında kabul edilen 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanundaki düzenlemeye göre "koruma" ve "korunma", "taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon isleri" olarak ifade edilmiştir. (Md.3/a-4)

3.2.Kanunların Zamanla Değişimi ve Gelişimi

Kültür ve tabiat varlıklarının korunması, bakımı ve değerlendirilmesine ilişkin çağdaş kavram ve yaklaşımları içeren, yeni tanımlar getiren, kurumsal düzenlemeleri oluşturan, Cumhuriyet Dönemi'nin ilk eski eserler yasası olan 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu (25 Nisan 1973) yürürlüğe girmiştir.

- 1983 yılında yürürlüğe giren 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda 1987 ve 2004 yıllarında, 3386 ve 5226 sayılı Kanunlar ile değişiklikler yapılmıştır.

- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun görevi sona ermiş ve Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu oluşturulmuştur.

- 3386 sayılı Kanun ile 2863 sayılı Kanunda yapılan değişiklik ile Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu adını almış, ayrıca koruma hizmetlerinin yerinden yürütülmesini sağlamak üzere Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları oluşturulmuştur.

- 5226 sayılı Kanun ile 2863 sayılı Kanun'da yapılan değişiklik ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarına dönüştürülmüştür.

T.C. Anayasasının 63 üncü maddesi ile de; "Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır" hükmü getirilmiştir.(Çakır 2008)

3.3.Çevre Koruma Alanları

Tarihi çevreler, onları yaratan dönem veya dönemlerin; fiziksel, sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik koşullarının sonucunda oluşmuştur. Bu nedenle, tarihi çevre korumanın temel amacı, kendilerini oluşturan bu değerler bütününün korunması, geliştirilmesi ve yasatılmasıdır. Tarihi çevreleri oluşturan kültürel varlıkların nitelikleri; korunması gerekli değerlerin çeşitliliği, değişen koruma olgusu ve yöntemleri gibi değişkenlere bağlı olarak belirlenir (Aykaç 2009).

3.3.1.Özel Çevre Koruma Bölgeleri

Akdeniz'in Kirliliğe Karşı Korunması (Barselona), sözleşmesinin taraf ülkelere getirdiği bir yükümlülük gereği ülkemiz ve dünya ölçeğinde ekolojik öneme haiz ancak sanayi, turizm ve yapılaşma gibi baskılar nedeniyle bozulma veya yok olma riski altında oldukları için Bakanlar Kurulu Kararı ile özel koruma altına alınan alanlardır.

3.3.2.Milli Parklar

1983 yılında Resmi Gazete 'de yayımlanan Milli Parklar Kanuna göre tanımı: "Bilimsel ve estetik bakımdan, millî ve milletlerarası ender bulunan tabiî ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarıdır." denilmektedir.

3.3.3.Tabiat Parkları

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nda "tabiat parkları; bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçaları" olarak tanımlanmıştır.

3.3.4.Su Havzaları

Su kaynaklarını daha verimli kullanma, yatırımlalar geliştirmek için belirli su havzaları koruma altına alınmıştır. Özellikle de su kaynaklarının üzerine yapılan barajlar su kullanımını

ideal hale getirme çabasıdır. Orman ve Su İşleri Bakanlığının 2012 yılında yayınlanan " Su Havzalarının Korunması ve Yönetim Planlarının Hazırlanması Hakkında Yönetmelik" ile koruma altına alınmıştır.

3.4. Sit Alanları

Sit alanları, özellikleri, duyusal, sanatsal, bilimsel önemleri, güzellikleri bakımından korunmaları ve değerlendirilmeleri gereken, ender bulunan; yer üstünde, yer altında veya su altında yer alabilen alanlardır.

Sit alanları doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı, kentsel sit alanları ve tarihi sit alanları olmak üzere içinde sınıflara ayrılıyor.

- Doğal sit alanı, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait; ender bulunan ve özellikleri ve güzellikleri bakımından ender bulunan; korunması gereken alanlarıdır.
- Arkeolojik sit alanları, insanlığın varoluşundan günümüze kadar ulaşan eski uygarlıkların ürünlerini, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler ve alanlardır.
- Kentsel sit alanları, tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olan, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, tespiti yapılan tabiat özellikleri ile korunması gereken alanlardır.

- Tarihi sit alanları, milli tarih ve askeri harp tarihi açısından önemli tarihi olayların meydana geldiği ve doğal yapısıyla birlikte olduğu gibi korunması gerekli alanlardır.

4.SİT ALANLARI MÜLKİYETİNDEKİ VERİ YETERSİZLİĞİNİN ARAZİ YÖNETİMİNE ETKİSİ

Geçmişte yapılan kültür varlığı tespitlerinin o günün teknik imkânları çerçevesinde yapılmış olması nedeniyle, sadece 1/25000 ölçekli haritalara işlenmiş fakat 1/5000 ve 1/1000 ölçekli hartalarda yerlerinin belirtilememiş olduğu durumlarda, özellikle parsel bazında koruma bölge kurulu müdürlüklerine yapılan başvurularda taşınmazların sit alanında kalıp kalmadığı hususunda tereddütler yaşanmaktadır.

Kadastro çalışmaları tamamlanmış olan alanlara ait haritaların, sit alanlarının bu haritalar üzerinde güncelleştirilebilmesi için koruma bölge kurulu müdürlüklerine iletilmesi gerekmektedir.

Herhangi bir yerin sit olarak tesciline ilişkin kurul kararı ve eki haritalar kadastro müdürlüklerine gönderildiği halde tapu kütüğüne şerh konulan bu parsellere ilişkin tevhit ifraz gibi değişiklik taleplerinin kurul kararı alınmadan kadastro müdürlüklerince onaylanarak tapu müdürlüklerine gönderildiği, bazı durumlarda da sit şerhi bulunan bu parsellere ilişkin değişiklik taleplerinin tapu müdürlükleri tarafından kurul kararı aranmaksızın gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

2863 Kanun doğrultusunda sit alanında kalan veya parsel ölçeğinde tescilli taşınmazlarda uygulamaya yönelik karar alma yetkisi Bakanlığımıza bağlı koruma bölge kurullarında olup kurul kararı olmaksızın yapılan bu tür değişiklikler hukuki sorunlara yol açmaktadır.(Çakır Ö. 2008)

Yine 2013 yılında yayınlanan " Sit Alanları Yönetim Sistemi" makalesinde de CBS ortamında hazırlanan uygulamada verilerin Türkiye'de geneline yayılması güzel olmasına karşın mülkiyetin kime ait olduğu ve yüzölçümü ya da sınırlandırma haritası olarak bilgi yeterli olmamaktadır.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Ülkemizde doğal – kültürel sit alanlarındaki veri yetersizliğinden dolayı etkili bir arazi yönetiminden söz edilememektedir. Yapılan uygulamalar ise ileriye dönük sonuç vermemektedir. Arazi yönetiminin sağlıklı olarak yürütülebilmesi için bütünleşik yapıda (kentsel, kırsal, doğal – kültürel vb. alanların verileri toplamı) veri alt yapısı olması gerekir ki bu veriler sayesinde etkili ve sürdürülebilir bir arazi yönetimi gerçekleştirilebilsin. İlk kadastrosunun yaklaşık %98'ini tamamlamış bir ülkede ikinci bir kadastronun sadece kentsel, kırsal alanlarda değil doğal – kültürel alanları da içine alarak yapılması gerekir. Böylece tarım arazileri, imar planlarının gerçekleşeceği alanlar, tarihi ve kültürel alanlar, atıkların nerede toplanacağı, gerekirse sit alanlarının arazi kullanımına açılması, ikinci kadastro ile parsel eklenip eklenmeyeceği, kıyı kenar uzunluklarının nasıl belirleneceği gibi sorular açıklığa kavuşabilir. Böylece uygulanacak yapılacak ya da uygulanacak her projeler için net altlıklar hazırlanmış olup ileriye dönük net planlamalar yapılabilir.

6.KAYNAKLAR

Akay, A. ve Akgün F. K. 2014. Türkiye'de Planlamada Dönüşüm Süreci: Çevre ve Koruma mı? Kentleşme mi Yapılaşma mı?, Amme İdare Dergisi, Sayı:4 Cilt:47:93-115

Alanyurt, U. 2008. Türkiye'de koruma ve onarım üzerine analiz. Restoratör ve Konservatör, Bakım Onarım İzinleri Kriterleri ve Önerileri, Ed.: İstanbul.

Aliefendioğlu, Y. 2011. Türkiye'de Koruma Alanlarındaki Taşınmazların Kullanımı ve Koruma Statülerinin Taşınmaz Piyasaları ve Değerlerine etkileri: Muğla İli Örneği

Aliefendioğlu, Y. ve Tanrıvermiş, H. 2011. Türkiye'de Çevre Koruma Alanlarında arazi kullanımı ve Koruma Kararlarının Arazi Piyasalarına Etkileri: Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi Örneği, Üçüncü Sektör Kooperatifçilik, Cilt: 46(1):64-102.

Aykaç, P. 2009. Tarihi Çevre Koruma ve Planlama. ODTÜ, Mimarlık Bölümü, TMMOB Mimarlar Odası, Ankara.

Çakır, Ö. 2008. Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları, Mülkiyet ve Kadastro Sorun ve Önerileri. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara

Tezel D., Özdemir İ. ve Yenipınar İ. 2013. Sit Alanları Yönetim Sistemi, TMMOB Coğrafi Bilgi Sistemleri Kongresi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Ankara

Yomralıoğlu, T. 2011. Dünyada Arazi Yönetimi, Sürdürülebilir Arazi Arazi Yönetimi Çalıştayı, Okan Üniversitesi, İstanbul

Yücel, S.Ü. 2007. Doğamızı Korumuyoruz!., TÜRSAB Türkiye Seyahat Acentaları Birliği Yayın Organı, Sayı: 283 (Ekim2007): 4-11, İstanbul.

https://www.spab.org.uk/what-is-spab-/the-manifesto/Erişim Tarihi: 23.04.2015

http://www.csb.gov.tr/projeler/ockb/index.php?Sayfa=sayfa&Tur=ustmenu&Id=168
Erişim Tarihi: 01.05.2015

http://tr.wikipedia.org/wiki/Anadolu_tarihiErişim Tarihi: 10.05.2015

http://tr.wikipedia.org/wiki/Mill%C3%AE_park Erişim Tarihi: 15.04.2015

http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/10/20121017-2.htmlErişimTarihi:10.04.2015

http://emlakkulisi.com/sit-alanlari-nedir/168067Erişim Tarihi: 21.04.2015